

APORTACIÓ A LA REFLEXIÓ SOBRE EL DELTA DE LA TORDERA DES DE LA PERSPECTIVA DE L'ACTIVITAT DE CÀMPINGS.

Cal destacar la funció de la Tordera com a font d'alimentació sedimentària per a la formació del litoral emergit del Maresme, les platges. L'aportació de materials de la Tordera s'ha estimat que pot oscil·lar entre els 100.000 m³/any i els 200.000 m³/any (DGPC, 1986). D'aquest volum de sediments fluvials, es calcula que menys del 50% passa a formar part del sistema litoral, atès que la gran pendent que presenta el fons marí del front deltaic de la Tordera i la morfologia pròpia de la desembocadura, fan que gran part del sediment davalli fins a fondàries de les quals ja no es podran mobilitzar per al sistema litoral.

Aquesta aportació de materials de la Tordera també ha estat el causant de la formació, entre Blanes i Malgrat, del Delta de la Tordera, que s'ha format en els darrers 4.000 anys i que interactua directament amb l'àmbit d'estudi. Aquest espai havia estat, antigament, una important zona d'aiguamolls. Actualment, al Delta ja no queden zones amb una presència més o menys permanent d'aigua, principalment per les actuacions de dessecació que es van dur a terme durant els segles XVIII i XIX a tot el país, així com les que es deriven de l'aprofitament agrícola d'aquestes fèrtils terres i amb el creixement urbanístic. En relació a les seves particularitats, cal destacar que l'espai de la desembocadura és caracteritzat per la formació d'una llacuna aïllada del mar per una barra de sorra i còdols.

L'àmbit d'estudi es troba fortament antropitzat i el paisatge d'antuvi es troba conseqüentment modificat. En aquest sentit, la vegetació potencial de la zona queda reduïda a l'espai associat al riu Tordera. En el cas de l'àmbit d'estudi destaca la vegetació que es concentra als marges del tram final i de la desembocadura del mencionat riu. Respecte a la resta de l'àmbit, destaca l'arbrat d'antics camps de conreu i els peus arboris situats dins de les instal·lacions dels càmpings corresponents a espècies poc adequades, pròpiament de jardineria com per exemple moreres.

L'aportació de materials de la Tordera ha estat el causant de la formació, entre Blanes i Malgrat, del Delta de la Tordera, que s'ha format en els darrers 4.000 anys i que interactua directament amb l'àmbit on s'han situat els càmpings. Aquest espai havia estat, antigament, una important zona d'aiguamolls. Actualment, al Delta ja no queden zones amb una presència més o menys permanent d'aigua, principalment per les actuacions de dessecació que es van dur a terme durant els segles XVIII i XIX a tot el país, així com les que es deriven de l'aprofitament agrícola d'aquestes fèrtils terres i amb el creixement urbanístic.

Els càmpings ocupen espais sensibles, com ho ha fet tot el creixement urbà al llarg de la franja costanera.

Des de principis dels 70 l'activitat de càmping ha anat implantant-se progressivament, ocupant la primera franja del sòl agrícola, tant a Malgrat com a Blanes. El planejament urbanístic ha recollit aquests usos (de manera parcial en algun cas) en els respectius POUMs, i anteriorment als PGOU dels municipis. Aquest reconeixement de l'existència dels càmpings ha estat recollit de manera més àmplia per la Modificació del Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner, aprovada l'agost de 2014. Aquesta Modificació obria la porta a la regularització de totes les instal·lacions de càmping existents a la data de 16 de juny de 2005. Aquesta regularització es concretarà posteriorment mitjançant l'aprovació dels corresponents plans especials urbanístics.

Cal tenir clar que els càmpings, en el seu moment, si bé s'implantaren en primera línia de mar, no ho feren sobre la zona litoral de forma estable. La regressió de la línia de costa, sobretot en l'àmbit de Malgrat, ha provocat la sensació de que siguin els càmpings qui envaeixen la zona de platja quan han sigut els segons afectats directes de la regressió marítima en la zona deltaica (el primer ha estat el propi delta).

El planejament urbanístic ha anat reconeixent aquesta presència, però també la impossibilitat d'admetre noves implantacions (nous càmpings),

El conjunt dels càmpings de Malgrat i una part significativa dels càmpings de Blanes a la zona del Delta han desenvolupat durant els darrers anys propostes urbanístiques i ambientals que fessin compatible la pervivència d'unes activitats econòmiques indispensables per als municipis amb una millora de les seves condicions ambientals i paisatgístiques, centrades essencialment en la recuperació del front litoral i de les riberes de la Tordera. Els objectius ambientals amb que s'han enfocat aquestes propostes han estat, entre d'altres:

- Protecció de la qualitat del paisatge. Garantir el mínim impacte paisatgístic sobre l'entorn més immediat en l'adequació dels càmpings existents
- Protecció dels riscos ambientals. Garantir la seguretat de riscos ambientals davant el risc d'inundacions
- Conservació del medi natural i espais naturals protegits. Conservar i potenciar els valors naturals principals de franja de vegetació de ribera de Natura 2000 i de l'ENP "Riu i Estans del Tordera"
- Conservar i potenciar els valors naturals del sòl agrari en la zona de transició.
- Conservar i potenciar la vegetació potencial i arbrada ja existent dins de l'ús de càmping
- Preservar la qualitat i estat de l'aqüífer Incidència ambiental de l'activitat. Gestió de la contaminació acústica i contaminació lumínica, Gestió de residus de les aigües i de l'energia
- Garantir el control de les emissions atmosfèriques (pols o materials a camins i espais de moviment), d'emissions acústiques (maquinària, serveis i usuaris) i de contaminació lumínica (il·luminació d'espais i edificis) amb una incidència mínima i aplicació de les mesures correctores corresponents.
- Garantir una bona gestió dels vectors ambientals associats a l'activitat de càmping respectuosa amb l'entorn
- Garantir la mobilitat sostenible i manteniment de la xarxa de camins a l'entorn. Caldrà conservar l'estructura de camins rurals que es troba present als accessos de la zona de càmping o integrar-los en el nou planejament, definint els accessos de les parcel·les agrícoles que quedin al nord de l'àmbit dels càmpings.

Notes al voltant d'aquests objectius

Els càmpings del delta han atret persones interessades en la flora i fauna del delta. Especialment als càmpings més propers a la ribera s'ha produït una fidelització de visitants interessats per aquests aspectes, fet que ha produït una certa **tematització**, i obre les portes a activitats de divulgació de la pròpia formació del Delta, la seva flora i fauna i també de l'activitat agrícola associada a la fertilitat dels sòls. —

L'àmbit d'estudi s'inclou dins la unitat 8 del Catàleg del Paisatge de les Comarques Gironines (Baixa Tordera) i de la unitat 23 (Alt Maresme) del Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona) que mantenen característiques comunes en aquest àmbit.

Els càmpings poden facilitar la recuperació del front marítim, i també de la vegetació de ribera del Delta. Ja s'han realitzat actuacions al marge dret de la Tordera, mitjançant convenis amb organitzacions ecologistes per a la recuperació ambiental de l'espai i, darrerament, la cessió de l'espai de ribera per a la consolidació del carril bici projectat dins del marc del programa TOURDERA així com el compromís per a la seva restitució ambiental. Aquestes actuacions, que es proposa repetir al marge esquerra són una garantia dins dels objectius de naturalització de l'espai de ribera.

Alguns càmpings han optat per plantejar altres millores específiques, com per exemple la de crear un centre de difusió de la pròpia història del delta i la seva activitat agrícola, actuacions de millora del drenatge del sòl agrícola confrontant i altres. Aquestes actuacions es poden completar amb propostes com la de crear espais per al confinament de vehicles en l'època de màxima afluència (externa als càmpings) a la platja, evitant la intrusió paisatgística molt agressiva d'aquest espai públic.

Pel que fa al front marítim, cal alliberar l'espai litoral necessari —definit per la proposta de línia de Zona Marítim Terrestre (DPMT)— per a garantir les dinàmiques litorals de regeneració del delta. Aquest, s'ha vist afectat per les dinàmiques naturals i les actuacions realitzades per les administracions durant els últims quinze anys mitjançant la draga continuada de les sorres del delta i, també, per l'efecte negatiu que, a hores d'ara, poden tenir les actuacions de defensa realitzades pels propietaris afectats davant la manca d'actuació de les administracions implicades.

És en aquest sentit que, en l'àmbit de Malgrat, les modificacions normatives del PDUSC a través de la Transitòria segona —vinculades a les propostes de planejament per part dels càmpings de Malgrat— han de garantir la recuperació de l'espai litoral per a possibilitar la recuperació de la dinàmica del front litoral; a la vegada que es reordena l'activitat de càmping per integrar-la dins de l'àmbit del delta.

Els càmpings poden jugar un paper positiu en el procés de regeneració del delta, un cop assumit el fet de la seva presència i garantida la seva continuïtat. El propi procés de transformació de les instal·lacions no és expansiu sinó que es basa en la reducció de la densitat d'ocupants, la millora de la qualitat de les instal·lacions i una major sensibilitat en la integració paisatgística. D'una manera més directa, la cessió i condicionament paisatgístic

de sòl de ribera i franja costanera poden ser l'aportació més clara (i més immediata) a aquesta regeneració.

Davant de la situació crítica del front litoral cal actuacions a curt termini que permetin reordenar l'espai per a millorar la dinàmica litoral. La manca d'interès de les administracions en participar activament i financera en aquesta planificació, fa que, a curt termini sigui difícil, per part dels càmpings, prendre les mesures necessàries que permetrien alliberar espais en el litoral tot i garantint la continuïtat de les seves activitats.

A banda de les consideracions efectuades, cal tenir present que la presència dels càmpings ha evitat la total urbanització de la franja costanera mitjançant edificacions en altura, com hotels o apartaments turístics. Si no focalitzem estrictament en l'activitat de càmping, observem com s'ha produït la implantació, tant a Blanes com a Malgrat, d'edificacions industrials o d'habitatge, també dins de l'àmbit del delta. Aquestes activitats no presenten la capacitat d'adequació o fins i tot de reversibilitat que tenen els càmpings, que han actuat, així, en certa manera, com elements protectors de l'ocupació irreversible i dura del delta.

Un altra aspecte important a considerar seria l'impacte econòmic de l'activitat de càmping en la zona. A la zona del delta de La Tordera hi ha 19 activitats de càmping, amb una xifra aproximada de 130 treballadors/es fixes anuals i 380 estacionals.

A més, per les característiques de petita i mitjana empresa del sector, la major part dels seus proveïdors de subministres i serveis són de la zona; per la qual cosa l'impacte estimat en llocs de treball sobre l'activat del sector s'estima en 150 treballadors/es més.

D'altra banda, cal valorar l'impacte econòmic que suposa l'afluència de, aproximadament, d 10.000 turistes a la zona que, si bé en som tots conscients de l'impacte ambiental que pot tenir sobre l'estructura del delta; cal tenir clar que les figures de reordenació i planejament urbanística del sector en l'espai que ocupen poden ser claus per a la reconversió de l'activitat amb criteris de sostenibilitat turística i ambiental, millorant la integració de l'activitat dins de l'àmbit del delta.

Jordi Romero Sabí, arquitecte urbanista. AAUP arquitectes. Juny de 2018.

(el text és una reflexió personal a partir de l'experiència d'assessorar al sector de càmpings de Malgrat de Mar i Blanes)